

Bediüzzaman'dan: Bir namaza davet risalesi; Dördüncü Söz

Kur'ân'ın bu zamandaki î'cazı olan Risale-i Nur'un her bir meselesi, insanı insan yapan hakikatlerle doludur.

Her bir risale, her bir bahis insan için hayat seferinde doğru bir rehber, sağlam ve selametli birer pusuladır adeta. Bu yazıda bahsinde bulunacağımız Sözler mecmuasındaki cismen küçük fakat mânen büyük olan "dördüncü söz" de onlardan birisidir.

Dördüncü Söz, insanın imandan sonra en büyük ve mühim vazifesi ve kâinatın en yüksek hakikati olan namaza açılan bir kapıdır ve namaza davet eden mühim bir risaledir. Hem de "Namaz ne kadar kıymettar ve mühim, hem ne kadar ucuz ve az bir masraf ile kazanılır, hem namazsız adam ne kadar divane ve zararlı olduğunu iki kere iki dört eder derecesinde katı" anlatan¹ çok kıymetli bir risaledir. Dördüncü Söz, " [Şüphesiz namaz, mü'minler üzerine belli vakitler için farz olarak yazılmıştır. Nisa, 103.] ayetinin mealinde ve namaz hakkındaki ayetlerin mühim bir sırrını gayet makul ve mantıkî bir temsil ile tefsir ediyor. Zerre miktar insafı bulunanı teslim mecbur ediyor."²

Üstad Bediüzzaman hazretleri Dördüncü Söz'de güzel ve manidar bir temsil vermiş. Bu temsilde büyük bir hâkim, iki hizmetkâr yolcu, yirmi dört altın, iki ay uzaklıkta has ve güzel bir çiftlik, bir günlük mesafede bir istasyon ve o istasyonda hem araba, hem gemi hem tren, hem uçak bulunmakta ve sermayeye göre binilmektedir. Ve bu seyahat için bir define anahtarı hükmünde olan bir bilet var. Üstad Bediüzzaman Hazretleri temsilin hakikatini de şu şekilde izah etmektedir: "O Hâkim ise; Rabbimiz, Hâlıkımızdır. O iki hizmetkâr yolcu ise; biri mütedeyyin, namazını şevk ile kılar. Diğeri gafil, namazsız insanlardır. O yirmi dört altın ise, yirmi dört saat her gündeki ömürdür. O has çiftlik ise, Cennet'tir. O istasyon ise, kabirdir. O seyahat ise kabre, haşre, ebede gidecek beşer yolculuğudur. Amele göre, takva kuvvetine göre, o uzun yolu mütefavit derecede kat'ederler... O bilet ise, namazdır. Birtek saat, beş vakit namaza abdestle kâfi gelir. Acaba yirmi üç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviyeye sarf eden ve o uzun hayat-ı ebediyeye birtek saatini sarf etmeyen; ne kadar zarar eder, ne kadar nefesine zulmeder, ne kadar hilaf-ı akıl hareket eder."³

Dördüncü Söz'den akseden bu hakikatler bilhassa mü'min olan insan için çok mühim manalar taşımaktadır. Dördüncü Söz evvela, "büyük bir hâkim" ifadesiyle tevhid hakikatini öne çıkarmakta ve "Herkesin bütün saadetleri bir Rabb-i Rahime olan teslimiyete bağlıdır. Aksi takdirde pek çok rablere muhtaç olur."4 hakikatini ihtar etmektedir. "iki hizmetkâr yolcu" tabiriyle, insanın bu dünyada misafir bir memur ve yolcu olduğunu ve bu yolculuk ise; "Sabavetten gençliğe, gençlikten ihtiyarlığa, ihtiyarlıktan kabre, kabirden haşre, haşirden ebede kadar yolculuğu devam eder. Her iki hayatın levazımatı Malikü'l Mülk tarafından verilmiştir. Fakat o levazımatı, cehlinden dolayı tamamen bu hayat-ı fâniyeye sarf ediyor. Hâlbuki o levazımatı lâakal onda biri dünyevî hayata, dokuzu hayat-ı bakiyeye sarf etmek gerektir... Binaenaleyh Cenab-ı Hak her iki hayat levazımatını elde etmek için yirmi dört saatlik bir vakit vermiştir. Çoğunu aza, azını çoğa vermek suretiyle, yirmi üç saat kısa ve fâni olan dünya hayatına, hiç olmazsa bir saati de beş namaza ve bâki ve sonsuz uhrevî hayata sarf etmek lâzımdır ki dünyada paşa, âhirette geda olmasın!"5 Hem, Her bir insan için hayat seferinde suud ve sukuta yani ala-yı illiyine ve esfel-i safilîne giden iki yol vardır. Birinci yol Kur'ân yoludur ikinci yol ise dalalet yoludur.6 Bu imtihan dünyasında insan, iradesini doğru kullanarak Allah'ın bizden istediği Kur'ân yolunu seçmelidir. Çünkü o yol hakiki insaniyet yoludur ve neticesi de saadet-i ebediyedir. İşte Dördüncü Söz, bu nuranî saadet yoluna açılan kapılardan biridir.

Dördüncü Söz, insana ebedi hayat yolunda lazım olan iman ve onun lazımı olan başta namaz olarak ibadetin elzemiyyetini ve ibadet için yaratıldığını idrak ettirmekte ve dinin direği mesabesinde olan ve ruha hayat veren farz namazın olmazsa olmazlığını tesirli bir şekilde anlatmaktadır. Evet, "Bu misafirhane-i dünyada aciz ve fakir kalbine kut ve gına ve elbette bir menzilin olan kabirde gıda ve ziya ve her halde mahkemen olan Mahşerde senet ve berat ve ister istemez üstünden geçilecek Sırat köprüsünde nur ve burak olacak bir namaz neticesiz midir? Veyahut ücreti az mıdır?"7 "Her gün yirmi dört saat sermaye-i hayatı Hâlik'ımız bize ihsan ediyor. Tâ ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmi üç saati sarf edip, beş farz namaza kâfi gelen bir saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarf etmezsek; ne kadar hilaf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve me'yusane hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasaret ederiz, kıyas edilsin."8 "Hâlbuki namazda ruhun ve kalbin ve aklın büyük bir rahatı vardır. Hem cisme de o kadar ağır bir iş değildir. Hem namaz kılanın diğer mübah dünyevî amelleri, güzel bir niyet ile ibadet hükmünü alır. Bu surette bütün sermaye-i ömrünü, âhirete mal edebilir. Fâni ömrünü, bir cihette ibka eder."9 Çünkü "Kayyum-u Bâki olan Zât-ı Zülcelal'e verilen ve onun yolunda sarf edilen şu ömr-ü zâil, bâkiye inkılab eder, bâki meyveler verir. O vakit ömür dakikaları, âdetâ tohumlar, çekirdekler hükmünde zahiren fena bulur, çürür. Fakat âlem-i bekada, saadet çiçekleri açarlar ve sümbüllenişirler. Ve Âlem-i Berzah'ta ziyadar, munis birer manzara olurlar."10 Hem "Bütün hasenata fihrist ve örnek' olan 'namaz; savm, hac, zekât ve sair hakikatleri havi olduğu gibi, idrakli ve idraksiz mahlûkatın ihtiyarî ve fitrî ibadetlerinin numunelerine de şamildir.'11 Evet, "Ey insan! Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdud, ömrünün günleri ma'dud ve her şeyin fanidir. Öyle ise, şu kısa fani ömrünü fani şeylere sarf etme ki fani olmasın. Baki şeylere sarf et ki, baki kalsın."12

Hemen her risalede olduğu gibi Dördüncü Söz de Kur'ân'ın dört esası olan tevhid, nübüvvet, haşir, adalet ve ibadet üzerinden iman, ibadet, hayat, ölüm, kabir, berzah, haşir, sırat, cennet ve cehennem hakikatlerini hafızalara ve kalplere yerleştirerek insanı ebedi hayatına hazırlamaktadır. Ve daha nice yüce manaları hâvi olan Dördüncü Söz'ü çok iyi mütalaa etmek ve anlamak gerektiği aşîkârdır. Bilhassa "namazda lazım olan tadil-i erkân, müdavemet (devamlılık), muhafaza gibi ikamenin manalarını mûraat etmek"13 için İnşallah iyi anlamak ve yaşamak temennisiyle.

Dipnotlar:

1 Sözler 39

2 age.1258

3 age.40

4 Mesnevi-i Nuriye, s. 85

5 age.353

6 Mesnevi-i Nuriye

7 Sözler, s. 428

8 Şualar, s. 313

9 Sözler, s. 41

10 Sözlür, s. 49

11 İşaratü'l İ'caz, s. 75

12 Mesnevi-i Nuriye, s.290

13 İşaratü'l İ'caz, s. 75